

(savivaldybė, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Skaitymo, kalbos vartojimo ir rašymo testai

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pakartotinė sesija)

2009 m. liepos 1 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Rašykite **mėlynai rašančiu** parkeriu ar tušinuku aiškiai ir įskaitomai. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atlikdami 1-ąją skaitymo testo užduotį, atsakymus rašykite po klausimu paliktose eilutėse. Į klausimus atsakykite tiksliai ir glaustai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse. Jei neprašoma cituoti ar pateikti pavyzdžių iš teksto, **atsakymus formuluokite savais žodžiais**. Bus vertinami tik tie 2-osios skaitymo testo užduoties atsakymai, kurie parašyti ATSAKYMŲ lentelėje.
- Atlikdami rašymo užduotį, naudokitės juodraščiu. Jam palikta vietos užduoties sąsiuvinyje. Juodraštis nebus vertinamas, todėl pasilikite pakankamai laiko savo darbui perrašyti į švarraštį. **Jeigu rašymo užduotis bus įvertinta 0 tašku, egzaminas bus neišlaikytas.**

Linkime sėkmės!

ĮVERTINIMAS TAŠKAIS

Skaitymo testas	Kalbos vartojimo testas	Rašymo testas	TAŠKŲ SUMA
25	25	50	100

Vertinimo komisijos pirmininkas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: (I) _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____

(parašas, vardas ir pavardė)

I. SKAITYMO TESTAS**(Trukmė – 45 min.)***1 užduotis. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.**Skaitmenimis sunumeruotos pastraipos. (13 taškų)**Pastaba. Atsakymus į klausimus formuluokite savais žodžiais, aiškiai ir glaustai. Jei neprašoma pateikti pavyzdžių iš teksto, necituokite.***TOJI VIENINTELĖ KNYGA**

1 Knygos mano gyvenime atsirado labai anksti – anksčiau, negu išmokau skaityti. Jos veržėsi iš dviejų pusių. Pirma – knygos *kalbėjo* man tėvo balsu kiekvieną vakarą gulantis miegoti. Bijodavau miego, vaikystėje sapnuodavau baisius sapnus. Tačiau žinodamas, kad gulsiu šalia tėtės ir dar ilgai miegamajame degs šviesa, ten gyvens Haufo pasakų herojai, Šerlokas Holmsas su daktaru Vatsonu, nesibaigs indėnų ir kaubojų kautynės, į lovą guldavau su malonumu, stengdamasis negalvoti apie laiką, kai nuskambės tėvo žodžiai: „Na, iki skyriaus pabaigos, ir – labanaktis.“

2 Antra – man *kalbėdavo* knygų kvapas, nesuprantami šriftai ir, žinoma, paveikslukai. Negalėdamas suprasti, kas parašyta, susikurdavau istorijas pagal paveikslukuose pavaizduotas scenas ir bendrą knygos nuotaiką. Tai sunku paaiškinti žodžiais, bet viskas – pageltę knygos puslapiai, jos senumas, storumas, kvapas (jis dar dabar man yra vienas maloniausių) – padėdavo suprasti: knyga jausminga ar protinga, linksma ar liūdna. Pats „darbas“ su knyga prasidėdavo susinešant daiktus, panašius į pavaizduotus paveikslėliuose, ir išdėliojant juos preciziškai laikantis iliustracijos. Šautuvą „vaidindavo“ ledo ritulio lazda, vyno taurę – kompotas, laužą – spalvotų flomasterių krūva, kepamą žvėrieną – kotletas, peilius ir kovinius kirvius atstodavo virtuvės įrankiai... Na, o aš būdavau herojus. Atsistodavau, atsisėsdavau ar atsiguldavau tiksliai taip (kartais labai nepatogiai), kaip knygos personažas. Daugybę kartų esu buvęs ir nugalėtojas, ir auka, ir bėglys, ir persekiotojas...

3 Vėliau perskaičiau begalę įdomių knygų. Skaičiau viską, ką paprastai skaito vaikai, vėliau paaugliai, jaunuoliai. Šios knygos įkvėpė meilę gamtai, norą ją pažinti (ir dabar net giliausią žiemą sugebėčiau miške įkurti laužą turėdamas tik vieną degtuką). Iš knygų apie indėnus išmokau tvirtai laikytis savų tiesų, o supratęs, kad klydau, taisyti klaidas, bet ne graužtis ir raudoti dėl jų. Iš indėniškų knygų išsiugdžiau ir suvokimą, kad viskas šiame pasaulyje turi dvasią – ne tik žmogus, bet ir žvėris, kalnas, upė, totemas... Visa tai puikiai tiko ir mano siektinos tobulos knygos, kurią tikėjau rasti, teorijai. Tvirtai tebetikiu, kad šalia kumščio jėgos, proto jėgos esti labai stipri dvasios jėga. Ta jėga, manau, slypi ne tik ritualiniame šokyje, religijose, bet ir žodyje, kuri įmanoma taip sunokinti, kad jis keistų mūsų likimus.

4 Turiu paminėti, kad tos paslaptingosios knygos ieškojau ir, Hario Poterio terminais tariant, „uždraustajame skyriuje“. Augau sovietinėje aplinkoje, nuolat girdėdavau apie knygas, kurių viešumoje nėra. Jos keliauja iš rankų į rankas, yra uždraustos, pavojingos imperijai. Taip kelerius metus skaičiau visokius kopijuotus lapus. Buvo labai įdomu, nes šios knygos visiškai priešingai bylojo apie tuos dalykus, kurie viešai būdavo pateikiami kaip teisingi, sektini ir nesvarstyti. Taip manyje pradėjo rasti pilietis, laisvos Lietuvos patriotas. Tačiau tasai pilietis netrukė užverčiant ir šiuos puslapius reziumuoti: „Ne tai.“

5 Tos vienintelės savo knygos vis dar ieškau ir tikiu, kad rasiu. Tai mane verčia ne tik godžiai skaityti, bet ir rašyti. Gal kas nors perskaitęs mano knygas pagalvos, kad esu skaitęs tą paslaptinę arba pats esu ją parašęs, tik niekam nerodau? Tuomet nesijausiu melagis – džiaugsiuos. Nes tai galbūt palaikys kitų ieškančiųjų viltį. Turbūt jau supratote – esu teksto žmogus. Juo tapau ieškodamas dievaižin kokios tobulos knygos. Ir nesigailiu. Tik truputį nuogaštauju – kas būtų, jei nebetekčiau tikėjimo tą knygą esant? Ar teberašyčiau eilėraščius?

Pagal Rimvydą Stankevičių

Klausimai ir atsakymai

1. Apie kieno skaitymo patirtį kalbama 1-oje pastraipoje?

(1 taškas)

2. Įvardykite, kuriais **dviem** būdais įvyko vaiko pažintis su knygomis. (1–2 pastraipos)

(2 taškai)

3. Iš kurių **dvių** dalykų vaikas susidarydavo įspūdį apie knygos nuotaiką? (2 pastraipa)

(2 taškai)

4. Kurių **dvių** dalykų autorius išmoko iš knygų apie indėnus? (3 pastraipa)

(2 taškai)

5. Paaiškinkite, kuo autorius grindžia tobulos knygos teoriją. (3 pastraipa)

(1 taškas)

6. Įvardykite **du** dalykus, rodančius uždraustųjų knygų poveikį autoriui. (4 pastraipa)

(2 taškai)

7. Įvardykite **dvi** priežastis, kodėl autoriui svarbu tikėti egzistuojant ypatingą knygą. (5 pastraipa)

(2 taškai)

8. Savais žodžiais suformuluokite pagrindinę teksto mintį.

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojai

I II III

Taškų suma (maks. 13)			
-----------------------	--	--	--

2 užduotis. Skaitydami tekstą raskite, kur turėtų būti iš teksto išimti sakiniai A–O. Vienas sakinytis yra ne iš šio teksto. Atsakymus rašykite kitame puslapyje pateiktoje ATSAKYMŲ lentelėje. 0 atvejis – pavyzdys. (12 taškų)

ATOSTOGOS

Baigęs dešimtą klasę Albertas per vasaros atostogas ketino pasisvečiuoti pas dėdę, skirti laiko akvarelėms lieti. Tačiau, vos prasidėjus atostogoms, paragintas tėvo, įsidarbino statybininkų brigadoje, remontuojančioje mokyklą.

Mokykloje tuščia. (0) ... A ... Ten, kur paprastai būna labai triukšminga, kai tas triukšmas nutyla, tylą dar tylesnė. Lyg būtų ji kokia užkerėta, nebūtinai bauginanti, bet vis tiek bent šiek tiek užgaunanti širdį. (1) Ir jau jokiais pyragais to laiko nebesugrąžinsi. Bet apie tai daug galvojančios žmonės kartais ima ir suserga, o tavęs čia kol kas reikia sveiko, net labai sveiko. Taigi – prie darbo.

– Vyrai, – sako brigadininkas Kazimieras, – pradėsime nuo antrojo aukšto. (2) Nešim į koridorių, krausim vieną ant kito. Baisiai jų čia prisigriozdos, bet kaip kitaip? Paskui pažiūrėsime.

(3) Tiksliau – buvusių vienuoliktokų *, nes jie, ką tik gavę brandos atestatus, jau išsilakstė į visas puses. Taigi – čia jo Aldutės klasė. Albertas gerai žino, kuris jos suolas, kuri jos vieta. (4) Tik atsisveikino Aldutė kažkaip keistai, lyg visam laikui. Kodėl ji pasakė: „Nepyk, Albertai.“ Už ką čia pykti? Ir po išleistuvių nebenorėjo su juo susitikti, skubėjo namo, sakėsi labai pavargusi. (5) Bet gal jau ne taip baisiai, kad nebenorėtum su draugu susitikti. Ė, kaip čia yra, negi ji pasakė tikrai „nepyk“? (6) Nereikia juk būti tokiam nenuovokiam, kad tokių dalykų nesuprastum. Čia tau ne koks pažymėjimas, kur viskas jau labai aišku: taip ir taip, tas ir tas.

– Ei, Albertai, ką ten radai? – šaukia Juzė, mat Albertas, pasilenkęs prie vieno suolo, tyrinėja kažkokį įrašą.

– Nieko, – sako Albertas, – nieko tokio.

Bet tai ne visai teisybė. Vieno suolo stalelyje taip ryškiai, stengiantis kiek galima gražiau, cheminiu pieštuku išrašytas žodis – „Aldute!“

Abituriento suolas. Šitie gi jau ant suolų, rodos, nieko neberašinėja – nei formulių, nei grimasų irgi jau nebepiešia. O čia! (7) Vienas, tačiau koks.

Vienuoliktą klasę Albertas pažįsta lygiai taip pat, kaip ir savo dešimtąją, žino, kur kas sėdėjo. (8) Jiedu su Aldute iš tos pačios klasės. Povilas – Alberto draugas, ir Albertas žino, kad tas išvažiuoja į Kauną – į Kūno kultūros institutą. O Aldutė? Aldutė irgi Kaunan... (9)

Staiga Albertą suima pašėliškas noras bandyti ką nors keisti. Tačiau jis jaučia, kad tas noras sumaišytas su kažkokia neviltimi. Gal kaltos šiukšlėmis ir kalkėmis apibertos atostogos? (10) O gal tas „nepyk“, tas užrašas... Negana to, dar nepakeliama kaitra, tvoskianti tiesiai į langus, ir prakaitas, srūvantis per nugarą. Atrodo, kad viskas vyksta priešingai, nei svajota.

Jis mosteli ranka. (11) Ir, palikdamas suglumusius vyrus, ant laiptų išsiziojusį savo draugą, išlekia į kiemą. Kiemas tuščias. Jo žvyras įkaitęs, net per batų padus, rodos, degina kojas. (12) Ar jis supras, kodėl Albertas nebenori remontuoti mokyklos?

Pagal Henriką Čigriejų

* Anksčiau vidurinėje mokykloje buvo mokomasi 11 metų.

SAKINIAI

- A** Tik aidi ilgasis koridorius, kai pasakai kokį žodį.
- B** Po vakarėlio, žinoma, žmogus būni ir nusišokęs, ir visai kitaip nusivaręs.
- C** Juk ir ji šiemet baigė vienuoliktą klasę.
- D** Šitoji vieta su išraiškinguoju „Aldute!“ – tai Povilo Lapinsko.
- E** Laikas, sako ji, tai praėjo.
- F** Aldona su Albertu nesisveikino.
- G** Juk ne apie tokias svajota?
- H** Ne, ji pasakė kur kas daugiau.
- J** Pirmiausia išgrūsim suolus iš galinės klasės.
- K** Kur tas, ten ir ta...
- L** Tik ką dabar pasakyti tėvui?
- M** Ta galinė klasė – vienuoliktokų.
- N** Vienas tiktai žodelis.
- O** Maždaug taip: „Likite sveiki!“

ATSAKYMAI

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Čia rašo vertintojai			
													I	II	III		
A																	

Taškų suma (maks. 12)

Skaitymo testo taškų suma (maks. 25)

II. KALBOS VARTOJIMO TESTAS

(Trukmė – 45 min.)

1 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius parašykite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu. 0 atvejis – pavyzdys. (10 taškų)

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
	Miško spalvos			
(0) vakaras	Iš (0) <u>vakaro</u> toli griaudėjo.			
(1) prietema	Anksti rytą, dar (1) _____, pasičiupęs pintinę, nuskubėjau į mišką. Medžiai, paparčiai, viržynai, samanos iki soties buvo prisigėrę			
(2) drėgmė	(2) _____. Ir snaudė, užmiršę, kad jau seniai nebegriaudėja, kad jau aušta, kad taiso dienos			
(3) skrydžiai	(3) _____ savo plunksnas ankstyvi paukščiai.			
(4–5) puikioji kepurė	Švinta... Pirmiausia pamatau rudagalvius baravykus. Kiekvienas grybas kyšo iš pilkšvų papurusių samanų ir rodo savo (4–5) _____.			
(6) susidrovėję	Po baltais beržais susirinko būrys raudonviršių, kurie atrodo net kiek (6) _____: dairosi, iš tolo džiaugiasi			
(7) ryškiaspalviai	(7) _____ ūmėdžių (8) _____			
(8) apdarai	_____. O ten, kairiau, geltonuoja voveraičių tiltas...			
(9) takutis	Dairydamasis žingsniuojau (9) _____.			
(10) grybai	Stebiu miško spalvas, neskubu. Žinau, kad (10) _____ parnešiu pilną krepšį.			
<i>Pagal Vladą Dautartą</i>				

Taškų suma (maks. 10)

2 užduotis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas asmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. 0 atvejis – pavyzdys. (30 taškų)

Esamasis laikas

(0) leistis	Debesys (0) <u>leidžiasi</u> vis žemiau ir žemiau. Aš
(1) žengti	sparčiai (1) _____ upokšnio pakraščiu.
(2) blyksėti	Tartum mėlyni žaibai vandenyje (2) _____
	audros išgašdinti upėtakiai.

(3) niekinti	Keista, kad tuos, kurie (3) _____ būtų
(4) nepripažinti	ir (4) _____ vergavimo daiktams,
(5) gerbti	(5) _____ ne tik į juos panašūs, bet ir tie,
(6) paklusti	kurie buičiai (6) _____.

(7) sulūžti	Visokie madingi baldai iš vytelių ir pagaliukų greitai
	(7) _____.

Čia rašo vertintojai

I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

Būtaasis kartinis laikas

(8) važiuoti	Prisimenu, kad mes (8) _____ nuo
(9) leistis	stoties tramvajumi, paskui pro raudoną bažnytelę
(10) įlipti	(9) _____ gatvele prie upės, ten
(11) plaukioti	(10) _____ į garlaiviuką, kuris
(12) nugabenti	(11) _____ pagal grafiką. Jis
(13) draskyti	(12) _____ mus į nedidelę salą be
(14) ieškoti	automobilių ir motociklų. Salelės tylą
(15) nepatirti	(13) _____ vienintelis motorinis dviratis.
(16) likti	Vėliau aš daug kartų (14) _____ tos salelės.
	Gal aš gyvenime ko nors svarbaus (15) _____,
	kad toji sala mano atmintyje (16) _____ tarsi
	miražas.

Būtašis dažninis laikas

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
(17) skubėti	Vaikystėje turėjau savo purienų lauką. Pavasariais (17) _____ į užliejamas pievas pasidžiaugti purienų žiedais. Ten, kur (18) _____ linksmas pempių klykavimas.	—	—	—
(18) girdėtis		—	—	—

Būsimasis laikas

(19) išleisti	Mokytojas jaunuosius aktorius (19) _____ iš pamokų truputį anksčiau – jie (20) _____ į namus persirengti, papietauti ir iškart (21) _____ į mokyklą rengtis spektakliui. ***	—	—	—
(20) parlėkti		—	—	—
(21) sugrįžti	O kada mes (22) _____? ***	—	—	—
(22) ilsėtis	Prieš užšaldant maisto produktus, reikia juos sandariai supakuoti, tuomet jie (23) _____. Kai pradės veikti speciali greito šaldymo funkcija, (24) _____ geltona lemputė.	—	—	—
(23) neišdžiūti		—	—	—
(24) nušvisti		—	—	—

Liepiamoji ar tariamoji nuosaka

(25) nejudėti	Kad jaunystėje nesame pedantiški, gal ir gerai. Kitaip mes (25) _____ pirmyn, vis (26) _____ dailiai sudėlioti viską į lentynėles. ***	—	—	—
(26) stengtis		—	—	—
(27) susigražinti	Yra daug įvykių ir vaizdų, kuriuos aš mielai (27) _____ jau vien tam, kad vėl dabar juos (28) _____.	—	—	—
(28) išvysti	***	—	—	—
(29) apžvelgti	O dabar jūs (29) _____ knygų lentyną ir būtinai (30) _____ kokią įdomią knygą.	—	—	—
(30) rinktis		—	—	—

Taškų suma (maks. 30)

3 užduotis. Pasirinkite vieną iš trijų po tekstu pateiktų neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų ir įrašykite į tekstą. 0 atvejis – pavyzdys. (10 taškų)

Tą valandą, kai siauras popiečio spindulys, (0) prasiskverbęs pro medžių šakas, kamienus ir langą, atsimuša ant galinės kambario sienos, jis apšviečia fotografiją siauruose (1) _____ rėmeliuose. Tai vestuvinė nuotrauka, bent kiek (2) _____. Vyro ir moters atvaizdas. Vyras juodu švarku, baltais marškiniais, su žaisminga peteliške pasmakrėje. Moteris – baltu nuotakos apdaru. Vyras stovi truputį šonu, kiek (3) _____ galvą, ir su (4) _____ ilgesiu žiūri į moterį. Jis stiprus, tas vyras, ir sausas jo veidas atrodo labai ryžtingas, siauros raukšlėlės apie akis liudija jį (5) _____ juoktis; jam, net vestuvių dieną (6) _____, nepavyko tvarkingai susišukuoti savo plaukų. Tai toks vyras, kuris aplanko moterį sapne, atsistoja prieš ją, ištiesia ranką ir sako jai: „Na, eime!“, ir moteris, (7) _____ kaip laikraštis senio rankose, ištiesia savąją ir nubunda. O paskui visą dieną ir vakare būna nešvelni savo vyrui, tokiam kasdieniškam ir (8) _____, ir tikisi vėl susapnuoti aną sapną, bet veltui. Štai toks tas vyras, fotografijoje (9) _____ į moterį nuotakos apdaru. Moters veidas ovalinis, vos (10) _____ lūpos...

Tai Kristinos ir Petro, jos vyro, atvaizdas.

Pagal Saulių Tomą Kondrotą

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

- (0) prasiskverbęs / prasiskverbus / prasiskverbiant
 (1) drožinėjančiuose / drožinėjusiuose / drožinėtuose
 (2) gelstelėjusi / gelstelėdama / gelstelėjus
 (3) palenktas / palenkęs / palenkus
 (4) neapsakomu / neapsakančiu / neapsakius
 (5) mėgstamą / mėgstant / mėgdamas
 (6) fotografuojantis / fotografuodamas / fotografuojamas
 (7) virpėdama / virpant / virpėjus
 (8) išvargtam / išvargusiam / išvargus
 (9) žiūrintis / žiūrėdamas / žiūrėtas
 (10) besišypsodamos / besišypsančios / besišypsant

Taškų suma (maks. 10)			
-----------------------	--	--	--

Pirminių kalbos vartojimo testo taškų suma (maks. 50)			
--	--	--	--

Galutinė kalbos vartojimo testo taškų suma (50:2=25)			
---	--	--	--

III. RAŠYMO TESTAS (Trukmė – 90 min.)

Užduotis. Pasirinkite vieną iš dviejų (A arba B) klausimų ir parašykite 200–250 žodžių straipsnį į jaunimo žurnalą. (50 taškų)

A Mokykla gali padėti atrasti save?

B Ką man reiškia knyga?

Straipsnyje:

- pristatykite du skirtingus požiūrius į svarstomą problemą;
- išdėstykite savo požiūrį ir jį pagrįskite;
- grįsdami savo mintis, remkitės ne vien asmenine patirtimi, bet ir pateikite pavyzdžių iš visuomenės gyvenimo, literatūros, meno kūrinių ar kt.

Pastabos:

1. *Straipsnio pasirašyti nereikia.*
2. *Perrašę straipsnį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir paraštėje pažymėkite 200 žodžių ribą. Jei parašėte mažiau, taip pat nepamirškite nurodyti žodžių skaičiaus.*
3. *Neliniuotos juodraščio eilutės skirtos rašiniui planuoti.*

Juodraštis

RAŠYMO TESTO VERTINIMAS

Kriterijus	Maks. taškų skaičius	VERTINTOJŲ SKIRTI TAŠKAI		
		I	II	III
TURINYS	5			
STRUKTŪRA	5			
STILIUS IR ŽODYNAS	5			
GRAMATIKA	5			
RAŠYBA IR SKYRYBA	5			
Taškai	25			
Taškų suma	25 x 2 = 50			
Taškai, atimami už nepakankamą žodžių skaičių	-1/-2/-3/-4/-5			
GALUTINĖ TAŠKŲ SUMA	50			